

Maica Paisia

Maica Stareță Arhimandrită Paisia Vasilescu

***(14 noiembrie 1880 – 23 noiembrie 1973) –
45 de ani dăruți Mănăstirii Dintr-un Lemn***

De-a lungul secolelor Maica Domnului, Ocârmuitoarea acestei Sfinte Mănăstiri, și-a ales oameni de jertfă cărora le-a încredințat misiunea sfântă de a preface acest „colțișor de Rai” într-o ofrandă curată, de bună-mireasmă, înălțată către Dumnezeu. Stareții sunt cei hărăziți de Dumnezeu și de Maica Domnului cu har și cu putere de sus pentru a-și pune inima pe Altarul jertfei, prefăcând-o în flacără nestinsă și de-a pururea veghetoare. Cu o astfel de lucrare tainică și sfântă a fost investită și Maica Stareță Paisia Vasilescu care, timp de 45 de ani, a condus obștea Mănăstirii Dintr-un Lemn.

***Rasofora
TECLA FUIOAGĂ¹***

Pe numele său de mireană, Olimpia Vasilescu, s-a născut în județul Bacău, la 14 octombrie 1880. A urmat școala elementară în comuna natală și un liceu de fete, unde și-a însușit limba franceză. S-a căsătorit cu preotul Constantin Vasilescu. Mariajul nu a durat mult, preotul s-a îmbolnăvit grav și a decedat.

Încă din anul 1905 începe să frecventeze mănăstirea, având aici două mătuși monahii, care au susținut-o la studii. După moartea soțului, se decide să se retragă la mănăstire, unde a fost călugărită la 29 iunie 1916, primind numele de *Paisia* în timpul maicii starețe Teoctista Bădescu, episcop fiind Preasfințitul Sofronie Vulpescu.

La 15 august 1916, maica Paisia Vasilescu pleacă pe front cu încă 9 maici, fiind înrolată în Crucea Roșie. Au făcut cursuri în acest sens la Spitalul militar 33-34 din Râmnicu Vâlcea, condus de Grigore Odobescu. Însoțește spitalul la Galați și Dorohoi, unde întâlnesc o situație foarte grea cu clădirea unde au fost cazate, îmbolnăvindându-se de plămâni și suferind tot restul vieții.

În anul 1918 se reîntoarce la mănăstire, având acte de apreciere de la Dr. Grigore Odobescu și de la Dr. Krețulescu, medic șef la Spitalul din Dorohoi.

Maica Paisia a fost numită Stareță a Sfintei Mănăstiri Dintr-un Lemn, în anul 1922, de către Prea Sfințitul Iosif Gafton, începând cea mai îndelungată și prosperă stăreție din istoria mănăstirii, care s-a întins pe o perioadă de 45 de ani, cum am menționat mai sus.

Pricepută și harnică, nu a dat somn ochilor săi și nici genelor sale dormitare. A fost în anii încercărilor ca un străjer vigilent, o luptătoare, stăpână peste casa sa, care se chema Dintr-un Lemn.

În calitate de Stareță ea a învățat și a povățuit maicile cu înțelepciune, descoperindu-le puterea poruncilor Lui Dumnezeu și împărtășindu-le înțelegerea sfintei ascultări din învățăturile Sfinților Părinți. Și-a îndeplinit ascultarea de Stareță cu multă răbdare, cu înțelepciune și cu spirit de sacrificiu față de obștea-i încredințată.

Călăuzită și inspirată de Maica Domnului - Ocrotitoarea acestui sfânt locaș, maica Paisia a dus „lupta cea bună”, făcându-se „tuturor toate”, întru slava Lui Dumnezeu.

Maica Paisia s-a străduit cu timp și fără timp să refacă, să consolideze, să restaureze și să întrețină această așezare monastică cu biserică, dependențe, resurse pentru *existența* acesteia, dar mai ales pentru personalul monahal. Dar a acordat o atenție specială nu doar lucrării administrative a mănăstirilor. S-a îngrijit cu dragoste și de *biserica* din sufletul monahiilor. A stăruit pentru instituirea în mănăstire a unei discipline constructive în ceea ce privește viața de obște, pravila, programul liturgic, spovedania, împărtășania.

Tenacitatea și pragmatismul maicii Paisia au determinat-o să stăruiască constant, poate de multe ori insistent, pentru reparația și întreținerea mănăstirii, în general. Aceasta întrucât a înțeles în profunzime că viața duhovnicească și culturală din mănăstire nu poate fi susținută dacă nu deține o bază materială necesară pentru continuarea misiunii de binefacere atât spirituală cât și materială. A fost marea ei bătălie, dar și victorie. A apelat la Casa Regală, Guvern, până și la autoritățile locale pe care nu le-a slăbit cu atenționări și solicitări constant.²

Nu trebuie uitată stăruința pe care maica Paisia a arătat-o pentru redobândirea proprietăților mănăstirești și lupta pentru supraviețuire. Acest act nu trebuie privit doar din punct de vedere juridic și economic, ci și ca unul care aduce o reparație morală față de abuzurile

la care a fost supusă vechea vatră monahală, precum și un act de cinstire adus ctitorilor și donatorilor, care, iubind podoaba Casei lui Dumnezeu, au înzestrat mănăstirea cu multe danii, ajutându-o astfel să-și susțină existența, precum și activitatea filantropică.

Pășea întotdeauna frumos și impunător, oglindind pe chipu-i senin strălucirea unei comori de mare preț - înțelepciunea pe care Dumnezeu i-a dăruit-o. Era un suflet de o profundă delicatețe, blândețe și evlavie. Maica Paisia Vasilescu a rămas în amintirea tuturor ca o maică cu rară mărinimie sufletească și mare disponibilitate pentru ajutorarea semenilor, cu multă dăruire și atenție, având calități sufletești alese și numeroase, pentru care a fost iubită și respectată. O misionară, o ctitoră, o neobosită lucrătoare în via Domnului.

A lucrat, a zidit, a reparat biserică, chiliile, gospodării anexe. Zile și nopți de neodihnă, intervenții la autorități, insistență, chibzuință, umilințe, așteptări, reveniri, tăcere, toate au găsit în maica Paisia o luptătoare până la capăt, coborâtă parcă dintr-o altă lume. Așa a fost toată viața sa, până în ziua când suferința și boala au împresurat-o.

A ridicat de multe ori glasul, a folosit și toiagul de stareță, a mustrat sau a îndemnat cu blândețe și cu asprime, deopotrivă. Dumnezeu, în marea sa milostivire i-a dăruit ani mulți, care s-au oprit la numărul 93.

Misiunea sa din timpul în care a păstorit Mănăstirea Dintr-un Lemn rămâne una dintre cele mai strălucitoare și rodnice din istoria acestui sfânt așezământ.

Importante lucrări de restaurare au avut loc mai ales între anii 1938 și 1940, sub cărmuirea maicii starețe Paisia Vasilescu. La această dată *s-a reinnoit ctitoria voievodală de la Dintr-un Lemn, cu chiliile și așezările ei gospodărești...* De fapt animatorul și organizatorul acestor eforturi de consolidare și de restaurare a întregului ansamblu de la voievodala ctitorie istorică de la Dintr-un Lemn a fost marele patriot și cetățean generalul colonel Paul Teodorescu, fost ministru al Aerului și Marinei (+17 ianuarie 1981), care este înmormântat la „*umbra biseriței Dintr-un Lemn, unde au avut loc funerarii naționale slujitoare ale acestui sfânt altar de închinare Domnului*”.

Având în vedere cele prezentate mai sus, Mănăstirea Dintr-un Lemn este considerată a fi ocrotitoarea aviatorilor și a marinarilor din țara noastră. Istoria acestei legături speciale începe în anul 1938 (din cele relatate mai sus), când mănăstirea se afla într-o stare avansată de degradare, mai ales Biserica și Palatul brâncovenesc.

Ministerul Aerului și Marinei, în frunte cu generalul Paul Teodorescu,

a luat inițiativa restaurării așezământului monahal de la Dintr-un Lemn. Timp de doi ani, pe cheltuiala Ministerului, ansamblul monahal a fost restaurat, reîntregit cu noi spații și modernizat ansamblul monahal și de atunci, în semn de cinstire a marelui gest făcut de militarii români, Mănăstirea Dintr-un Lemn a devenit în mod simbolic și Altar de închinare pentru aviatori și marinari, locul lor sfânt de reculegere, ocrotitoarea lor spirituală.

Una dintre plăcile memoriale din curtea sfântului locaș amintesc vizitatorilor de legătura eternă existentă de aproape opt decenii dintre militarii aviatori și marinari români și Mănăstirea Dintr-un Lemn: „Așezatu-s-a aceste inscripții comemorative, ofrandă neînfricaților cutezători ai aviației române...”. Ca semn de mulțumire pentru mărinimosul gest, ministrului de atunci – Paul Teodorescu – i s-a pregătit un loc de veci în cimitirul mănăstirii, unde acum doarme somnul de veci sub pavăza și lumina iubitoare a Maicii Domnului.

Darurile și calitățile de excepție ale celor doi, unul din „armata” Duhului – Maica Stareță Paisia Vasilescu – și altul din „armata” de luptă pentru apărarea țării – General Paul Teodorescu -, doi oameni aparent diferiți, dar uniți prin evlavia și dragostea comună pentru slava Domnului și a Bisericii Sale.

Toate acestea se înscriu în inspirata și neobosita trudă cu care maica Paisia Vasilescu a făcut ca acest sfânt locaș de neîncetată rugăciune să devină o adevărată fereastră către cer, icoană de slujire duhovnicească dar și filantropică, după porunca Domnului.

În preajma tuturor sărbătorilor religioase importante, slujitori ai Forțelor Aeriene și ai Forțelor Navale Române vin aici și se închină la Icoana Făcătoare de minuni a Maicii Domnului și de fiecare dată își aduc prinosul la bunul și liniștitul mers al mănăstirii. Aici, la Mănăstirea

Dintr-un Lemn, unde este singurul loc din țară închinat în mod special aviatorilor și marinarilor, eroi ai aerului și apelor sunt purtați în toate rugăciunile măicuțelor, înspre slava lor de peste veacuri.

Luând în considerare importanța națională a ultimei ofrande, de valoare seculară, a lucrărilor din 1938-1940 închinat altarului Mănăstirii Dintr-un Lemn, prin care s-a readus la viață întreaga ctitorie străveche, Arhipăstorul de atunci al acestor istorice locașuri străbune de pe meleagurile oltene, consemna în Cartea de Aur a sfântului locaș de pe Valea Otăsăului următoarele binecuvântări:

Sfințitu-s-au lucrările de reînnoire și înfrumusețare ale acestui frumos și istoric locaș monahicesc azi, la 1 ale lunii octombrie, anul mântuirii 1942. Și s-au sfințit cu slujbă arhierască în sobor mare de preoți și diaconi, de față fiind trimișii de mare cinste ai Ministerului Aerului și Marinei, Domnul Comandant General Paul Teodorescu – ctitorul.

Remarcând calități numeroase, statornicia și comportamentul jertfelnic ale maicii Paisia, fericitul întru pomenire Episcop Iosif Gafton i-a oferit crucea de arhimandrită, ca semn de prețuire și de apreciere pentru slujirea sa îndelungată.

Grija permanentă pe care a purtat-o pentru Sfânta Mănăstire datorită misiunii încredințate i-a șubrezit treptat sănătatea, fapt ce a determinat-o ca în anul 1967 să se retragă de la conducerea sfintei mănăstiri. Însă Maica Stareță stavroforă Paisia a rămas în continuare foarte atentă la bunul mers al mănăstirii, punându-și tot sufletul la sprijinirea noii conduceri. De altfel, ca semn de profund respect, la 31 ianuarie 1966 s-a propus, după cum s-a hotărât într-o adunare a întregii obște, Preasfințitului Gafton, *în unanimitate de păreri și cu delegații Sf. Episcopii, propunem ca stareța spirituală (proinstareță) să rămână și pe mai departe P.C. sa Monahia Paisia Vasilescu și să-și păstreze strana stărețească și pomenirea la Sf. Slujbe.*³

După ani de muncă și grijă deosebită pentru monumentele Sfintei mănăstiri, a fost pensionată la 1 martie 1967, dată la care i s-a suspendat plata pensiei pe motiv că nu a depus adevărîță că locuiește în afara mănăstirii. Pentru regimul comunist era o simplă funcționară care nu mai avea voie să viețuiască la Mănăstirea Dintr-un Lemn. La vârsta de 87 de ani, trebuia să părăsească mănăstirea căreia i-a dedicat întreaga ființă, pricepere și devotament, împreună cu principala ei colaboratoare, monahia Zenaida Mărculescu. Episcopia a intervenit la autorități, solicitându-se să li se aprobe celor două

Starețele Epiharia Diaconeasa și Paisia Vasilescu

maici să-și trăiască ultimele zile în sfânta mănăstire cu păstrarea dreptului de pensie. Nu s-a aprobat. S-a căutat o altă soluție și astfel cele două maici au fost nevoite să încheie un contract de închiriere a unei camere în comuna Frâncești, act formal, dar numai așa autoritățile au trecut cu vederea faptul că stareța Paisia Vasilescu și monahia Zenaida Mărculescu trăiau la mănăstire.

Avem convingerea că numele și faptele i-au fost trecute în „Cartea Vieții” din împărăția Cerurilor de către împăratul întru slava Căruia și-a închinat întreaga-i viață.

Știind că sufletul nostru este duh și, prin urmare viața noastră monahală nu este trupească, ci duhovnicească, avem încredințarea că Maica Paisia și după moarte comunică duhovnicește cu obștea-i mult iubită, veghind de-a pururea la cârmuirea ei. Aceasta întrucât iubirea nu moare niciodată, ci intră în veșnicie, se adâncește și devine mai pătrunzătoare, mai luminoasă.

Toți cei care am cunoscut-o pe Maica Paisia, cugetând profund la pilda vieții ei, rugăm pe Maica Domnului să ne învrednicească să aducem roade prin sămânța duhovnicească semănată în sufletul nostru.

Redăm în continuare un fragment din descrierea făcută de Cella Delavrancea mănăstirii ca oglindă a sufletului Maicii Starețe Paisia Vasilescu: *În valea îngustă liniștea este adâncă. Torentul curmă drumul dintr-o muș-*

cătură. Două turle privesc pe deasupra vechiului zid, care se scorojește în umbră.

Nu se poate pătrunde decât pe jos, pentru că doar pasul omenesc nu tulbură amortașirea micii mănăstiri. Un car plin cu fân s-a oprit chiar în dreptul porții. Ce pustiu în tinda bisericii! Până și rândunelele și-au părăsit cuiburile țesute pe sub poarta mare. Peri bătrâni se întind, mai subțirați decât sihaștrii. O cupolă pur bizantină deschide a doua incintă. Mușcatele ne întâmpină cu izbucniri de bucurie din înălțimea unui cerdac atât de perfect proporționat, încât îți dă iluzia că se leagănă în blândețea verii. Zidul îngrădește pătratul chiliilor, iar „cella” este chiar biserica.

Fântână, grădinițe înflorite, brad întunecos, felinar strâmb și toaca vestind slujbele, nimic nu lipsește în deplina liniște a ritualului ortodox. Dealul se închide în cercul de tăcere vrăjită a acestui colț de lume în care dorm veacurile - veacurile de demult - pentru că minunata icoană făcătoare de minuni, Sfânta Fecioară cu Iisus, datează, zice-se, din secolul al IV-lea. A fost zugrăvită în Grecia, la mănăstirea lui Theotocos. Purtată peste mări și țări, până a se așeza în secolul al XVI-lea într-o vale ascunsă din județul Vâlcea, ea răspândea o putere spirituală care înviora pe disperați și ajuta în moarte pe credincioși.

Legendele mătăsoase o înfășoară. Se spune că a fost ascunsă de o domniță într-un copac, că a văzut-o în vis un cioban, și,

Într-adevăr, cu toate că pare o minune, pe dealul care coboară până la biserică sunt și azi trei stejari imenși, dintre care unul se trage din cel care a adăpostit în inima scoarței lui icoana sfântă. Este cel mai falnic dintre copacii aceștia – adevărat monument al naturii. Își întinde brațe tentaculare, coborând până la zidul incintei. Trunchiul este o înaltă columnă, frunzișul atinge zorile și noaptea ramurile au mlădierea cerului. Sus, pe deal, alți stejari maiestuoși ocrotesc o bisericuță de lemn acoperită cu șită, justificând prin volumul ei minuscul legenda Mănăstirii Dintr-un Lemn.

De pe culmea dealului, valea se topește în albastrul serii, care întunecă stejarii imenși și dă o tresărire albă crucilor micului cimitir, între crăci, mai lucesc crucile aurii ale bisericii de jos, care rețin ultimele raze ale apusului.

Coborâm spre arhondaric, unde ne așteaptă pe ceardacul mare maica stareță. Fața ei fină are paloarea unui pergament. Fără a se văieta, poartă grija unei mănăstiri, glorioasă în trecut, și care acum își destăinuie cu demnitate mizeria. Ne arată crăpăturile zidului care stă să se prăbușească, și bolțile frumoase desprinse pe jumătate din cauza puhoiului de ape din deal, neîndiguite; apoi ne duce la biserică mare, unde un zugrav trimis de Nicolae Iorga spală pictura de pe pereții înnegriți de fum. Acum începe să se vadă, și zăresc Adormirea Maicii Domnului din începutul secolului al XVII-lea, vioi colorată, și un grup expresiv de apostoli în jurul meditației lui Cristos. Maica Paisia, stareța, ne povestește truda ei pentru a stăvili distrugerea întregului locaș, amenințat din toate părțile. Este pătrunsă de misiunea ei, și în trupu-i atât de fragil vibrează o neobosită voință. Oare glasul ei rugător va fi auzit, găsi-va această mică și armonioasă mănăstire un protector, altceva decât tutelarul ei stejar, ca să-și întărească fundațiile și să păstreze în jurul icoanei inelul ei de albă tăcere?

Să credem în minuni, ca să se îndeplinească.⁴

La cimitir, printre candelile nestinse, maica Paisia ne vorbește că moartea este doar o trecere, ca o zi de Paști, o călătorie din vremelnicie în veșnicie.

REVEREND MOTHER PAISIA VASILESCU

(NOVEMBER 14, 1880-NOVEMBER 23, 1973) – 45 YEARS

DEDICATED TO DINTR-UN LEMN MONASTERY

The article represents a portrait of Reverend Mother Paisia Vasilescu, being offered information regarding her activity dedicated to Dintr-un Lemn Monastery and about her collaboration with General Paul Teodorescu.

Keywords: Paisia Vasilescu, Dintr-un Lemn Monastery, General Paul Teodorescu, First World War, Cella Delavrancea.

NOTE

1 Mănăstirea dintr-un Lemn.

2 Vezi Rasofoara Tecla Fuiuagă, Rasofoara Ecaterina Fermeșanu, *Din tezaurul documentar al Mănăstirii Dintr-un Lemn*, în „Misiunea”, Revista Centrului de Cercetare a Conlucrării Bisericii Ortodoxe cu Armata României „General Paul Teodorescu”, Anul V, nr. 1, 2018, pp. 103-106.

3 Arhiva Episcopiei Râmnicului, Fond Monahi, dosar Epiharia Diaconeasa (nenumărat).

4 Apud Cella Delavrancea, *Dintr-un secol de viață*, ediție îngrijită și alcătuită, studiu introductiv, note, comentarii, repere istorico-literare, bibliografie de Valeriu Răpeanu, 1987, Editura Eminescu, București, pp. 124-125.